

גרינס אויף שבועות שלום עליכם

.א.

ערב שבועות האָב איך אויסגעבעטן ביי דער מאַמע, עליה השלום, איך זאָל מיר אַליין גיין הינטער דער שטאַט, אַנרייסן און ברענגען אַהיים גרינס אויף שבועות.

און די מאַמע האָט מיך געלאָזט איינעם אַליין גיין הינטער דער שטאַט, אַנרייסן און ברענגען אַהיים גרינס אויף שבועות. לאַז זי האָבן דערפֿאַר אַ ליכטיקן גן-עדן.

אן אמתע נסיעה קאָן מען אַנרופֿן נאָר די נסיעה, וואָס אַ מענטש מאַכט איינער אַליין, אָן חברים, אָן אַ שום איבערשלאָג. איך בין מיר איינער אַליין, אַ פֿריי פֿייגעלע, אין דער גרויסער ברייטער וועלט; איבער מיר איז די גאַנצע גרויסע בלויע יאָרמלקע, וואָס מע רופֿט זי „הימל“; מיר איינעם אַליין ליכט די שיינע ליכטיקע טאַג-מלכה, וואָס מע רופֿט זי „זון“; פֿון מיינעט וועגן אַליין האָבן זיך עס צונויפֿגעקליבן דאָ, אין פֿרייען פֿעלד, די אַלע זינגערס, מיט אַלע פֿייפֿערס, מיט אַלע שפּרינגערס, און נאָר צוליב מיר אַליין האָט זיך צענומען די שמעקנדיקע רויז, צעשפּרייט דער לאַנגער, דער געלער „סאַנישניק“, צעצוויקלט און צעשפּרענקלט דאָס גאַנצע ברייטע פֿעלד מיט אַלע אַנטיקלעך פֿון דער מילדער נאַטור. קיינער קוועטשט מיך נישט. קיינער שטערט מיר נישט, קיינער זעט מיך נישט, אַ חוץ גאָט, און איך קאָן מיר טאָן וואָס איך וויל: וויל איך — זינג איך מיר אַ שיינעם „פֿבֿקרת“; וויל איך — שריי איך משוגענערווייז און רייס זיך אויפֿן האַלדז. וויל איך לייג איך צונויף די האַנט, ווי אַ שופּר, און בלאַז מיר אַ „תּקיעה גדולה“ און שפּיל מיר אַ „טרובאַטש“; וויל איך — טו איך מיך נאָר אַ וואַלגער, ווי איך שטיי און גיי, אויפֿן גרינעם גראַז און קאַטשע מיך אויף אַלע זייטן, ווי אַ לאַשיקל. ווער וועט מיר זאָגן אַ דעה און וועמען הער איך? איך בין פֿריי! איך בין פֿריי!

דער טאַג איז געווען אַזוי וואַרעם, די זון אַזוי שיינ, דער הימל אַזוי לויטער, דאָס פֿעלד אַזוי גרוין, דאָס גראַז אַזוי פֿריש, און אויפֿן האַרצן איז מיר געווען אַזוי גרינג, און אויף דער נשמה אַזוי גוט, אַז איך האָב גאָר פֿאַרגעסן, אַז איך בין דאָ אַ ווילד-פֿרעמדער און אַז איך בין אַרויסגעקומען אַהער צו אַנרייסן גרינס אויף שבועות, און האָב מיר פֿאַרגעשטעלט, אַז איך בין דאָ אַ מושל, אַ פֿריינץ, און דאָס גאַנצע פֿעלד, וואָס מיין אויג כאַפֿט-אַרום, מיט אַלצדינג וואָס אין פֿעלד, און אַפֿילו מיט דעם גאַנצן בלויען שטיק הימל — דאָס אַלץ געהערט צו מיר, איך בין דערווייף דער איינציקער בעל-הבית, און איך האָב דערווייף צו שאַפֿן — און ווייטער קיינער נישט. און ווי אַ מושל, וואָס אים אַלץ געהערט און ער אויף אַלץ געוועלטיקט, הייבט זיך מיר אָן וועלן אַרויסבאַווייזן מיין ממשלה, מיין פּוּח און מיין גבורה — אַלץ וואָס איך קאָן און וואָס איך וויל...

קודם כל געפֿעלט מיר נישט אַט דער לאַנגער דראַנג מיט דעם געלן הימל (דער סאַנישניק), וואָס באַקומט מיט אַ מאָל ביי מיר אין די אויגן אַ פֿנים פֿון אַ שונא, אַ מיין „גלית הפּלישתִי“. און די אַלע איבעריקע פֿלאַנצונגען, מיט שטעקלעך און אָן שטעקלעך (באָב און פֿאַסאַליעס) — דאָס זענען לויטער שונאים, דאָס זענען די „פּלשתִים“, וואָס האָבן זיך באַזעצט דאָ ביי מיר אויף מיין ערד, — ווער האָט געשיקט נאָך זיי? און יענע נידעריקע, די גראַבע מיט די גרינע קומטשעס, וואָס זיצן אַזוי געדיכט, האַרט ביי דער ערד (קרויט), — וואָס טוען זיי דאָ די דאָזיקע קומטשעס? זיי וועלן זיך נאָך אַנשיפורן און טאָן מיר אַן אומגליק... לאַזן זיי גיין אין דער ערד אַריין — איך דאַרף זיי נישט! און ביזע מחשבות, ווילדע אינסטינקטן וואַכן-אויף אין מיר, און אַ מאַדנע געפֿיל פֿון נקמה נעמט מיך אַרום דורך און דורך, און איך הייב זיך אָן נוקם זיין אין די שונאים — און נאָך ווי אַזוי נוקם זיין!...

געהאַט האָב איך מיט זיך, אויף אַנצורייסן גרינס אויף שבועות, מיטגענומען פּלי-זיין: אַ מעסערל מיט צוויי קלינגלעך און אַ שווערד, אַפֿילו אַ הילצערנס, נאָר אַ שאַרפֿס.

דאָס דאָזיקע שווערד איז ביי מיר פֿאַרבליבן פֿון ל"ג-בעומר. און כאַטש איך בין מיט דעם געגאַנגען ל"ג-בעומר אויף מלחמה מיט מיינע איבעריקע חברים הינטער דער שטאַט, פֿון דעסטוועגן קאָן איך אַיך שווערן (איר מענט מיר גלויבן אָן אַ שבועה), אַז עס האָט נישט פֿאַרגאַסן קיין איין טראָפֿן בלוט. דאָס איז געווען אַ פּלי פֿון דעם מיין פּלי-זיין, וואָס דאָס מיליטער טראַגט בשעת שלום. ס'איז טאַקע, הייסט עס, נישטאָ קיין שום סימן פֿון מלחמה, שטיל און רויק אַרום און אַרום, נאָר גאַרנישט, גלאַט אַזוי, פֿון „דרד-שלום“, וועגן, לאַזן זיך שטיין צוגעגרייט שווערדן, ביקסן, האַרמאַטן, קאַנאַנען,

פֿערד, סאָלדאָטן — הלוואַי זאָל מען זיי נישט באַדאַרפֿן, ווי מיין מומע עטל פֿלעגט זאָגן, בשעת זי האָט געפֿרייגלט מאַלענעס...

ב.

דאָס איז ידוע אויף דער גאַנצער וועלט, אַז בשעת מלחמה צילט מען זיך טרעפֿן דעם עלטערן, דעם אָפֿיציר; דעם גענעראַל אַז מע קאָן טרעפֿן, איז נאָך בעסער; דעמאָלט פֿאַלן שוין במילא די סאָלדאָטן, אַזוי ווי שטרוי. דערפֿאַר וועט אייך שוין קיין חידוש נישט זיין, וואָס אייך בין צום אַלעם ערשטן אָנגעפֿאַלן אויף דעם „גלית הפּלישתי“, אים דערלאַנגט מיט דעם שווערד אַ געשמאַקן האַק איבערן קאָפּ מיטן געלן היטל און היפּשע עטלעכע זעץ פֿון הינטן, — און דער רשע האָט זיך אויסגעצויגן, ווי לאַנג ער איז, פֿאַר מיניע פֿיס. נאָך אים האָב אייך אַנידערגעלייגט נאָך היפּשע עטלעכע געזונטע רשעים, די שטעקנס פֿון זייערע הענט אַרויסגעריסן און פֿאַרוואַרפֿן צו אַלדי שוואַרצע יאָר. און די נידעריקע די גראַבע, מיט די גרינע קוטשמעס, האָב אייך גענומען צו דער אַרבעט גאָר אויף אַן אַנדער אופֿן: וועמען אייך האָב געקאָנט, האָב אייך אַראָפּגענומען די גרינע קוטשמע, און די איבעריקע האָב אייך געטראָטן מיט די פֿיס, געמאַכט פֿון זיי אַ תּל-עולם!

בשעת מלחמה, אַז דאָס בלוט צעהיצט זיך און מע גייט-אַריין אין התפּעלות, שניידט מען אויף וואָס די וועלט שטייט. אַז מע האַלט ביי פֿאַרגיסן בלוט, פֿאַרלירט מען זיך און מע ווייסט נישט, וווּ מע איז אין דער וועלט. דעמאָלט לייגט מען נישט קיין פֿבֿוד אויף קיין עלטערס, מע קוקט נישט אויף קיין שוואַכע פֿרוי, מע האָט נישט קיין רחמנות אויף קיין קליינע קינדער, און בלוט גיסט זיך, אַזוי ווי וואָסער... אייך, בשעת אָנפֿאַלן אויף דעם שונא. האָב נאָך נישט געפֿילט אין זיך אַזאַ בעס מיט אַזאַ ברען, ווי נאָך די ערשטע עטלעכע גוטע קלעפּ, וואָס אייך האָב איינגעטיילט דעם שונא; נאָר וואָס ווייטער האָב אייך מיר אַלץ מער געהיצט, זיך אַליין אונטערגעגעבן אַלע מאָל מער חשק, און אייך בין אַזוי אַריין אין דער אַרבעט, אייך בין געווען אין אַזאַ עקסטאַז, אין אַזאַ רציחה, אַז וואָס ס'איז מיר געקומען פֿאַר די אויגן — דאָס האָב אייך געבראַקט, געשניטן אויף אַלע זייטן, און מער פֿון אַלעמען האָבן פֿון מיר געליטן נעבעך „קלייננוואַרג“... די יונגע קיילעכיקע אַרבוולעך, קאַבאַקלעך מיט די גראַבע בייכלעך, די קליינע פּיצלעך אונגערקלעך, וואָס קריכן נאָר-וואָס אַרויס פֿון דער גרינער „האַדענע“ מיט די געלע גאַפּלעך, — זיי האָבן מיך צערייזט נאָר מיט זייער שטילשוויגן און מיט זייער קאַלטקייט; און אייך האָב זיי איינגעטיילט אַזוי, אַז זיי וועלן מיך האָבן צו געדענקען: אייך האָב געהאַקט קעפּלעך, געשניטן בייכלעך, געריסן אויף דער האַלב, געבראַקט אויף שטיקלעך, צעשלאָגן, צעהרגעט, געמזיקט אויף טויט, — לאַז מיך אַזוי וויסן שלעכטס, ווי אייך ווייס, פֿון וואָנען עס האָט זיך צו מיר גענומען אַזאַ רציחה! אומשולדיקע קאַרטאָפּליעס נעבעך, וואָס זענען געזעסן טיף אין דער ערד, האָב אייך פֿון דער ערד אַרויסגעגראָבן און האָב זיי מוסר מודיע געווען, אַז פֿון מיר באַהאַלט מען זיך נישט!... יונגן קנאַבל מיט גרינע ציבעלקלעך האָב אייך אַרויסגעריסן מיטן וואַרצל, רעטעכלעך זענען געפֿלויגן ביי מיר, ווי די האַלעשקעס און לאַז מיך גאַט שטראַפֿן, אויב אייך האָב נהנה געווען אַפֿילו אַ שטיקל רעטעך, וואָרעם אייך געדענק גאַנץ גוט פֿון דער מגילה די ווערטער: „ובבזה לאַ שלחו את ידם“, ראַבעווען האָבן יידן נישט געראַבעוועט... און אַלע מינוט, אַז דער יצר-הרע איז געקומען צו מיר און מיך אָנגערעדט, אייך זאָל געניסן אַ ציבעלקע, פֿאַרזוכן אַ קנאַבעלקע, איז מיר דער פּסוק פֿון דער מגילה געקומען אַקעגן מיט די ווערטער, מיטן טראַפּ און מיט דער נגינה: ובבזה לאַ שלחו את ידם!... און אייך האָב נישט אויפֿגעהערט צו שלאָגן, האַקן, בראַקן, מזיקן, ממיתן און שניידן אויף שטיקלעך יונג און אַלט, קליין און גרויס, אַרעם און רייך, אַן אַ שום רחמנות...

אַדרבא, אייך האָב מיר פֿאַרגעשטעלט, אַז אייך הער זייער שרייען מיט זייער וויינען מיט זייער בעטן זיך ביי מיר און עס זאָל דאָס מיך אָנהייבן אַרן! מערקווערדיק! אייך, וואָס האָב נישט געקאָנט זען, ווי מע קוילעט אַן עוף, ווי מע שמיסט אַ קאַץ, ווי מע באַליידיקט אַ הונט, ווי מע שלאַגט אַ פֿערד, — זאָל אייך זיין אַזאַ מין טיראַן, אַן אַבזר?!... נקמה! — האָב אייך אַ פֿאַרשיפורטער נישט אויפֿגעהערט צו שרייען. — נקמה! אייך וועל זיך מיט אייך אַפּרעכענען פֿאַר יידיש בלוט! אייך וועל אייך שוין באַצאָלן פֿאַר ירושלים, און פֿאַר ביתר, און פֿאַר די יידן אין שפּאַניע מיט פֿאַרטוגאַל, און פֿאַר די יידן וואָס אין מאַראַקאָ, און אייך פֿאַר אונדזערע, וואָס אין אומאַן אַמאָל און וואָס אין אַנדערער ערטער אויך היינט... און פֿאַר די יידישע ספֿר-תּורה'ס, וואָס מע האָט צעריסן, און פֿאַר די... איי! איי! איי! גוואַלד! ראַטעוועט! ווער האַלט דאָס מיך פֿאַרן אויער?...”

צוויי רעכטע סטוסאַקעס פֿון הינטן און אַ פֿאַר פּפּול-שמונה-דיקע פעטש פֿון פֿאַרענט האָבן מיך אין איין פּהרף-עין אויסגעניכטערט, און אייך האָב דערזען פֿאַר זיך אַ באַקאַנטן פֿאַרשוין, וואָס אייך וואַלט געמעגט שווערן, אַז ס'איז אַכרים דעם באַשטאַנשטיק.

ג.

אַכרים דער באַשטאַנשטיק האָט פֿון קדמונים געהאַלטן אַ „באַשטאַן“, אַ גאַרטן, אַדער אַ „באַקטשי“, ביי אונדז היינטער

דער שטאָט. דאָס הייסט, ער האָט אָפּגעדונגען אַ דעסיאַטינע ערד און דאָרטן פֿאַרפֿירט אַ גאָרטן, געזעצט קאָווענעס און דיניעס, אוועקעס און קאָרטאָפֿליעס, ציבעלעס און קנאָבל און רעטעבלעך און שאַר ירקות, און געהאַט דערפֿון שוין פרנסה. פֿון וואָנען האָב איך געקענט אַכרימען? ווייל ער האָט מיט אונדז געהאַנדלט, דאָס הייסט, פֿלעגט לייען ביי מיין מאַמען געלט אַלע ערבֿ פּסח, און אַרום סופּות-צייט פֿלעגט ער אָנהייבן ביסלעכווייז פֿונעם פּדיון איינצאַלן, און דאָס געלט פֿלעגט פֿאַרשריבן ווערן ביי דער מאַמען אין גראָבן סידור אויף דעם לינקן טאַוול (דאָרט איז געווען איר גאַנצע בוכהאַלטעריע). אין אַ זייט, אָפּגעטראָטן פֿון אַכרימס וועגן אַ באַזונדער פּלאַץ, אַ באַזונדערע קאַנטע, און אָנגעצייכנט פֿון אויבן מיט גרויסע אותיות: חשבון ערל אַכרים. און נאָכדעם איז שוין געגאַנגען די חשבונות: „פֿון אַכרים אַ קערבל. פֿון אַכרים נאָך אַ קערבל. פֿון אַכרים צוויי קערבלעך. פֿון אַכרים אַ האַלב קערבל. פֿון אַכרים אַ זעקל קאָרטאָפֿליעס.“ און אזוי ווייטער... און כאַטש די מאַמע איז געווען אַ יידענע נישט קיין גבירטע, אַן אַלמנה מיט קינדער, און האָט געלעבט פֿון „פּראַצענט“, נאָר ביי אַכרימען קיין פּראַצענט האָט זי נישט גענומען קיינמאָל: ער פֿלעגט אונדז צאָלן מיט גאָרטנוואַרג, אַמאָל מער, אַמאָל ווינציקער — מיר האָבן זיך מיט אים קיינמאָל נישט געקריגט.

איז געווען אַ גערעט, פֿלעגט ער אַליין אַנשיטן אונדז אַ פֿולן קעלער מיט קאָרטאָפֿליעס און מיט אוועקעס אויפֿן גאַנצן ווינטער; און אַז נישט — פֿלעגט ער זיך אָפּבעטן ביי דער מאַמע:

— נייע וויבאָטשאַי, אַוורומיכאָ, באָ נע ווראָדילאָ! — דאָס הייסט: האָב קיין פֿאַראַיבל נישט, אַבּרהאַם ווייב, ס'איז נישט געראָטן! און די מאַמע פֿלעגט אים מוחל זיין דאָס מאָל און אַנזאָגן, אַז, אַם ירצה השם, אויפֿן אַנדערן יאָר זאָל ער נישט זיין קיין דבר-אַחר. און טאַקע אזוי פֿלעגט זי אים זאָגן, כּהאי-לישנא ממש:

— גליאַדיזש, אַכרימו סערצע, יאַק באָ דאָסט נאָ טאַי האָד שאָב טי נע בוּוּ סוויניאַ!...

— דאָברע, אַוורומיכאָ, דאָברע! — פֿלעגט איר אַכרים אָפּענטפֿערן און האַלטן וואָרט: די ערשטע גרינע ציבעלעס מיטן ערשטן יונגן קנאָבל האָט ער תּמיד געבראַכט צו אונדז; די ערשטע יונגישעקע קאָרטאָפֿלעך מיט די ערשטע גרינע אוועקעס זענען תּמיד געווען ביי אונדז, גיכער ווי ביי די נגידים. און איך האָב נישט איין מאָל געהערט פֿון אונדזערע שכנים און שכנהטעס, אַז דער אַלמנה איז גאָר נישט אזוי שלעכט, ווי זי מאַכט דעם אָנשטעל. „זעט נאָר, מע טראַגט איר אַריין אין שטוב פֿון כל טוב“... סע פֿאַרשטייט זיך, אַז איך האָב דאָס באַלד אָפּגעטראָגן דער מאַמען אין אויער אַריין. האָט זי די מאַמע גוט אויסגעשאַלטן: זאָלן זיי אין די אויגן, שטיינער זיי אין האַרצן! ווער סע פֿאַרגינט מיר נישט, דער זאָל אַליין נישט האָבן! איך ווינטש זיי איבער-אַי-אַר אויף מיין שטייגער!

סע פֿאַרשטייט זיך, אַז איך האָב באַלד איבערגעגעבן אונדזערע שכנהטעס, וואָס די מאַמע האָט זיי געווינטשעוועט... סע פֿאַרשטייט זיך, אַז פֿאַר אַזעלכע ווערטער זענען זיי געווען אויף דער מאַמע להרוג ולאבד און אָנגערופֿן זי מיט אַזאַ נאָמען, וואָס מיר איז געווען אַ חרפה צו הערן... סע פֿאַרשטייט זיך, אַז מיך האָט דאָס פֿאַרדראָסן און איך האָב דאָס באַלד אָפּגעטראָגן דער מאַמען. האָט מיך די מאַמע מכבד געווען מיט צוויי פעטש און אָנגעזאָגט, איך זאָל אויפֿהערן אַרומטראָגן „שלח-מנות“, פֿון איינעם צום אַנדערן... פֿון די פעטש האָב איך געוויינט, און דאָס וואָרט „שלח-מנות“ האָט מיר געפֿיקט אין מוח: איך האָב נישט פֿאַרשטאַנען פֿאַר וואָס רופֿט זי דאָס עפעס „שלח-מנות“?

אַ יום-טובֿ פֿלעגט זיין ביי מיר, אַז איך פֿלעג דערזען פֿון דער ווייטן אַכרימען מיט די גרויסע שטיוואַלעס און מיט דער גראָבער ווייסער, וואַרעמער, וואַלענער סוויטע, וואָס ער האָט זי געטראָגן זומער און ווינטער. דערזען אַכרימען גיין, האָב איך געוויסט, אַז דאָס טראַגט ער אונדז אַ פֿולע פעלענע מיט גאָרטן-וואַרג, און איך פֿלעג לויפֿן אין קיך אַנזאָגן דער מאַמע די בשורה, אַז אַכרים איז געקומען.

ד.

בכלל דאָרף איך מודה זיין, אַז צווישן מיר מיט אַכרימען איז געווען אַ מין ליבע אַ פֿאַרבאַרגענע, אַ מין סימפּאַטיע, וואָס מע קאָן זי נישט אַרויסגעבן אין ווערטער. גערעדט האָבן מיר צווישן זיך כּמעט קיינמאָל נישט; ערשטנס, דערפֿאַר, וואָס איך האָב נישט פֿאַרשטאַנען זיין לשון און עד האָט נישט פֿאַרשטאַנען מיין לשון (דאָס הייסט, איך אים האָב פֿאַרשטאַנען, נאָר ער מיך — מכות!). און, צווייטנס, האָב איך מיך געשעמט: אַזאַ גרויסער אַכרים — ווי אזוי רעדט מען מיט אים? פֿלעג איך דאָרפֿן אַנקומען צו דער מאַמען, זי זאָל זיין צווישן אונדז דער טאַלמאַטש.

— מאַמע, פֿרעג אים, פֿאַר וואָס ברענגט ער מיר נישט קיין וויינשל?

— וווּ זאָל ער דיר נעמען וויינשל? אין אַ באַשטאַן איז נישטאָ קיין וויינשל.

— למאי איז נישטא אין א באשטאן קיין וויינשל?

— וואָרעם אין א באשטאן וואַקסן נישט קיין וויינשל-בוים.

— למאי וואַקסן נישט אין א באשטאן קיין וויינשל-ביימער?

— למאי, למאי, למאי — דו ביסט א געשלייערטע שיקסע! — מאַכט צו מיר די מאַמע און וואַרפֿט מיר אויף א פֿאַטש.

אָוורומיכאַ, נע בעיי דעטינאַ! — מאַכט צו איר אַכרים און שטעלט זיך אָן פֿאַר מיר.

אַט אַזאַ מין ערל איז געווען אַכרים, און ביי אים בין איך דאָס געלעגן אַצינד אין די הענט.

מיטן שכל באַדאַרף מען פֿאַרשטיין, אַז ס'איז מן-הסתם אַזוי געווען די מעשה: אַכרים, אַז ער איז אָנגעקומען און דערזען ביי זיך אויפֿן באַשטאָן אַזאַ חורבן, האָט ער תחילת באַדאַרפֿט נישט פֿאַרשטיין, וואָס טוט זיך דאָ. דערזען אַזאַ נפֿש, ווי איך, אַרבעט מיט דעם שווערד אויף אַלע זייטן, האָט אַכרים באַדאַרפֿט איבערקלערן אויף מיר מי יודע וואָס: אַ נישטגוטער, אַ שרעמטלע, אַן אַנשיקעניש, — און האָט געוויס זיך איבערגעצלמט עטלעכע מאָל. נאָר נאָכדעם, אַז ער אין צוגעגאַנגען נענטער און דערזען, אַז דאָס אַרבעט אַזוי געטריי דווקא אַ ייִדיש יינגל, און דווקא מיט אַ הילצערנעם שווערד, האָט ער מיך אָנגענומען ביים אויער, נאָר אַזוי געשמאַק, אַז עס האָט מיך צוגעצויגן צו דער ערד, און איך האָב אָנגעהויבן שרייען נישט מיט מיין קול:

— איי! איי! איי!!! ווער ציט דאָס מיך פֿאַרן אויער?

ערשט העט-שפּעטער, נאָך די רעכטע סטוסאַקעס און נאָך די אמתע פעטש, וואָס אַכרים האָט מיר איינגעטיילט, האָבן מיר זיך באַגעגנט מיט די אויגן און האָבן זיך ביידע דערקענט איינס דאָס אַנדערע, און מיר זענען ביידע געווען איבערראַשט, געבליבן אָן לשון. — אָוורומיכינע דעטינאַ?! — האָט אַכרים אויסגעשריען און האָט זיך איבערגעצלמט, און האָט גענומען באַטראַכטן די היוקות, וואָס איך האָב אים דאָ אָנגעאַרבעט, באַקוקט יעדע גראַדקע מיט איטלעכס שטיקל ערד, און עס האָט אים אַזוי אָנגענומען ביים האַרצן, אַז עס האָבן זיך אים געשטעלט טרערן אין די אויגן. ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אַקעגן מיר, צונויפֿגעלייגט ביידע הענט ביי זיך אויפֿן בויד און אַ פֿרעג געמאַן מיר נאָר איין וואָרט:

— זאַ שטשאַ? — פֿאַר וואָס קומט דאָס מיר, הייסט דאָס...

ערשט דאָ האָב איך צעקייט, וואָס פֿאַר אַ חתונה איך האָב אָנגעאַרבעט און וועמען איך האָב אַזוי שטאַרק גורם היוק געווען. און איך האָב זיך אַליין געפֿרעגט: „פֿאַר וואָס? פֿאַר וואָס?“...

— כאַדים! — מאַכט צו מיר אַכרים און נעמט מיך אָן פֿאַר אַ האַנט, און איך בייג זיך צו צו דער ערד פֿאַר שרעק; איך מײַן, אַט-אַט מאַכט ער פֿון מיר אַ פֿרעזשעניצע. נאָר אַכרים טשעפעט מיך נישט; ער האַלט מיך נאָר שטאַרק פֿאַר דער האַנט, נאָר אַזוי שטאַרק, אַז עס שפּרינגען מיר די אויגן פֿונעם קאַפּ, און פֿירט מיך אָפּ אַהיים צו דער מאַמע, און דערציילט איר אויס אַלצדינג, און גיט מיך איבער אויף אירע הענט...

ה.

זאָל איך אייך דערציילן, ו ו אַ ס איך האָב געהאַט פֿון דער מאַמע? זאָל איך אייך אויסמאַלן איר שרעק מיט איר כּעס מיט איר ברעכן די הענט, בשעת אַכרים האָט איר איבערגעגעבן מיט אַלע פּישטשעווקעס דעם גאַנצן חורבן, וואָס איך האָב אים אָנגעמאַכט אין באַשטאָן? אַכרים האָט זיך נישט געפֿוילט, גענומען דעם שטעקן און באַוויזן מיט אים דער מאַמע, ווי אַזוי איך האָב געאַרבעט אַהער און אַהין, אויף אַלע זייטן, ווי אַזוי איך האָב געהאַקט און געבראַקט און געשטאַכן און געטראַטן מיט די פֿיס, און די קאַרטאַפֿליעס פֿון דער ערד אַרויסגעגראָבן, און די האַדענע פֿון די אונגערקעלעך, נאָר-וואָס אויפֿגעגאַנגענע אונגערקעלעך... און פֿאַר וואָס? פֿאַר ווען?

— זאַ שטשאַ, אָוורומיכאַ, זאַ שטשאַ?...

מער האָט אַכרים נישט געקאַנט רעדן: עס האָבן זיך אים, אַ פנים, געשטעלט די טרערן אין האַלדז.

דעם רעכטן אמת מוז איך אייך זאָגן, קינדער: איך וואָלט בעסער געוואָלט זיין געפּאַטשט פֿון אַכרים הענט, איידער

האָבן דאָס, וואָס איך האָב געהאַט פֿון דער מאַמען פֿאַר שבועות און פֿונעם רבין נאָך שבועות... היינט די בזיונות, וואָס איך האָב נאָכדעם געהאַט אַ גאַנץ קיילעכיק יאָר פֿון מיינע חברים אין חדר, וואָס האָבן מיר צוגעזעצט זייער אַ לייטישן נאָמען: „באַשטאַנשטיק“, „יאָסל באַשטאַנשטיק“!... דער דאָזיקער שיינער נאָמען איז מיר פֿאַרבליבן העט-העט כמעט ביז דער חתונה...

אַט ווי אזוי איך בין געגאַנגען רייסן גרינס אויף שבועות.